

BỨC TRANH DOANH NGHIỆP NĂM 2021 VÀ NHỮNG BƯỚC PHỤC HỒI SAU GIAI ĐOẠN “ BÌNH THƯỜNG MỚI ” Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Phan Tuấn Anh

Tóm tắt: Năm 2021, Thành phố Hồ Chí Minh phải đối mặt với đợt bùng phát dịch lần thứ 4 rất phức tạp và tác động mạnh mẽ đến tình hình kinh tế - xã hội, trong đó, doanh nghiệp là đối tượng phải chịu nhiều ảnh hưởng nặng nề như chi phí sản xuất tăng cao; đứt gãy chuỗi cung ứng; đơn hàng và doanh thu sụt giảm. Hiện nay, sau khi bước qua giai đoạn “bình thường mới”, các doanh nghiệp vẫn phải đối mặt với không ít khó khăn như “khát” lao động, khả năng tiếp cận các chính sách hỗ trợ và áp lực giá nguyên vật liệu đầu vào. Trong bối cảnh doanh nghiệp cạn kiệt nguồn lực do ảnh hưởng từ dịch Covid-19, chính quyền Thành phố cần có những giải pháp hỗ trợ hiệu quả về vốn, kích cầu, bình ổn giá xăng dầu,... nhằm giúp doanh nghiệp hồi phục và phát triển để hướng đến bức tranh kinh tế tươi sáng hơn.

Từ khóa: Ảnh hưởng của dịch đến doanh nghiệp năm 2021; Dịch Covid-19; Phục hồi sản xuất kinh doanh.

Đặt vấn đề

Cho đến nay, Việt Nam đã trải qua 4 đợt bùng phát dịch và gây ảnh hưởng nặng nề nhất là đợt dịch lần thứ 4 với tâm điểm là Thành phố Hồ Chí Minh (Tp.HCM). Đợt dịch này diễn biến theo chiều hướng phức tạp, nhiều thách thức với đa ổ dịch, đa nguồn lây và đa biến chủng. Nhiều kỷ lục về số ca nhiễm mới, trở nặng và tử vong liên tục được xác lập, Tp.HCM trở thành ổ dịch lớn nhất cả nước, sau đó là Bình Dương, Đồng Nai và Long An. Kể từ ngày 1/8/2021 Chỉ thị 16 được thực hiện ở trên khắp toàn bộ các tỉnh Nam Bộ nhằm khống chế sự lây lan của dịch bệnh đã ảnh hưởng không nhỏ đến đời sống kinh tế - xã hội của Tp.HCM. GRDP quý III/2021 của Tp.HCM suy giảm gần 25% và tiếp tục giảm hơn 12% trong quý IV/2021 (Trần Du Lịch, 2022).

Có thể nói, đối với một đô thị có hơn 10 triệu người; đóng góp 1/5 GDP; gần 30% nguồn

thu ngân sách của cả nước; là đầu tàu tăng trưởng của cả khu vực phía nam, phục hồi kinh tế trong bối cảnh vừa cạn nguồn lực vừa đảm bảo phòng chống dịch là thách thức không nhỏ đối với Thành phố nói chung và doanh nghiệp (DN) nói riêng. Với sự nỗ lực của chính quyền và sự năng động của DN, đến tháng 6/2022 kinh tế Tp.HCM đã từng bước phục hồi. Các chính sách hỗ trợ DN đã được thực hiện, tuy nhiên nhiều DN vẫn chưa có sự phục hồi và phát triển. Thực tế này đòi hỏi chính quyền TP.HCM cần phải có những giải pháp để khai thông điểm nghẽn trong chính sách, hỗ trợ DN nhanh chóng ổn định sản xuất, nắm bắt thời cơ và phát triển.

1. Bức tranh doanh nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh năm 2021

Theo Báo cáo Tình hình kinh tế - xã hội Thành phố năm 2021, nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm năm 2022, Thành phố đã cấp phép thành lập mới 40.777 DN với tổng vốn đăng ký 521.693 tỷ đồng. So với cùng kỳ năm 2020,

số giấy phép giảm 23,52% và vốn giảm 54,15%. Trong năm 2021, đã có 15.375 DN tạm ngưng hoạt động, tăng 12,88% và 3.783 DN giải thể, giảm 34,07% so với năm 2020. Tuy nhiên, con số thực tế cao hơn nhiều. Bởi vì, trong bối cảnh Thành phố phải thực hiện giãn cách xã hội, nhiều DN mặc dù đã ngừng hoạt động nhưng không thể thực hiện các thủ tục liên quan. Doanh nghiệp đóng cửa hay tạm ngưng hoạt động không chỉ ảnh hưởng đến sức khoẻ và sự phục hồi của nền kinh tế mà kéo theo đó là những hệ lụy về việc làm, thu nhập và đời sống của một bộ phận rất lớn lao động của Thành phố.

Trong khoảng thời gian thực hiện Chỉ thị 16 từ ngày 9/7 đến ngày 1/10/2021, chưa đến 20% DN của Thành phố được duy trì hoạt động theo mô hình “3 tại chỗ” (sản xuất tại chỗ - ăn tại chỗ - nghỉ ngơi tại chỗ luân phiên theo kíp sản xuất), “1 cung đường 2 điểm đến” (người lao động chỉ lưu thông trên 1 cung đường nối 2 địa điểm là nơi làm việc và nơi lưu trú tập trung). Tổng số DN tại khu công nghiệp, khu chế xuất là 1.412 với 285.000 lao động nhưng chỉ có 652 DN hoạt động với 51.000 lao động, riêng khu công nghệ cao chỉ có 63/115 DN hoạt động với 11.000 lao động. Bên ngoài các khu công nghiệp, khu chế xuất, chỉ có khoảng 15% DN hoạt động cầm chừng để phòng chống dịch theo Chỉ thị 16. Các DN này được hoạt động nhằm bảo đảm sản xuất cung ứng hàng hóa, lương thực, thực phẩm, nhu yếu phẩm thiết yếu cho người dân hoặc duy trì chuỗi cung ứng xuất khẩu theo các đơn hàng đã ký kết và duy trì đội ngũ công nhân chủ chốt (Hiệp hội doanh nghiệp TP.HCM, 2021)

Doanh thu của doanh nghiệp sụt giảm

Dịch bệnh bùng phát khiến cho nhu cầu thị trường thế giới và trong nước suy giảm; từ đó không chỉ ảnh hưởng đến doanh thu của các DN xuất khẩu, mà cả các DN có thị trường tiêu thụ nội địa cũng gặp rất nhiều khó khăn trong việc tìm kiếm đơn hàng đầu ra. Các DN sản xuất hay

gia công ở Tp.HCM đều bị ảnh hưởng nặng nề do nhà máy không thể hoạt động hết công suất dẫn đến nhiều đơn đặt hàng phải chuyển ra các địa phương khác thậm chí sang các quốc gia khác và kể cả quay trở lại Trung Quốc. Trong bối cảnh đó, các hiệp hội DN nước ngoài như Mỹ, EU và Nhật Bản đã có những “cảnh báo” về viễn cảnh rút lui khỏi Tp.HCM nói riêng và Việt Nam nói chung nếu việc mở cửa nền kinh tế cứ bị trì hoãn. Theo khảo sát của Cục thống kê Tp.HCM, 32,3% DN được hỏi cho rằng hoạt động sản xuất kinh doanh ở quý IV/2021 gặp nhiều khó khăn hơn so với quý III và 51,3 % DN trả lời nhu cầu thị trường trong nước thấp là yếu tố ảnh hưởng nhiều nhất đến hoạt động sản xuất kinh doanh của DN (Cục Thống kê TP.HCM, 2021, tr.17). Bên cạnh đó, các DN bán lẻ, lưu trú, du lịch, hàng không tiếp tục bị “đóng băng” gần như mọi hoạt động, kéo theo sự thiệt hại cho doanh thu ngành dịch vụ của Thành phố. Năm 2021, tổng mức bán lẻ hàng hoá và doanh thu dịch vụ tiêu dùng của TP.HCM giảm 21,9% so với cùng kỳ năm trước. Trong đó, dịch vụ lữ hành và dịch vụ lưu trú - ăn uống là giảm sâu nhất, lần lượt là 60,2% và 46,1% (Cục Thống kê TP.HCM, 2021, tr.28).

Dòng tiền của doanh nghiệp bị thiếu hụt nghiêm trọng do chi phí sản xuất tăng cao

Trong bối cảnh dịch bùng phát, DN ở Tp.HCM nói riêng và cả nước nói chung cần phải chi tiền cho nhiều khoản phát sinh, khiến cho việc lưu chuyển dòng vốn lưu động gặp nhiều khó khăn. Khảo sát của VCCI (8/2021) cho thấy với nhóm các DN trên 500 lao động, có 44,44% DN cho biết chi phí an toàn vệ sinh lao động tăng từ 10-20% và có 5,56% DN cho biết chi phí này tăng từ 20-30%. Đặc biệt trong giai đoạn thực hiện phương án hoạt động “3 tại chỗ” và “1 cung đường – 2 điểm đến”, các DN phải trả chi phí khá lớn để thực hiện. Công ty TNHH Nidec Việt Nam Corporation ở khu công nghệ cao (Thành phố Thủ Đức) có hơn 6.000

lao động nhưng giảm còn 2.000 người, trong đó bố trí 500 người để thực hiện “3 tại chỗ” và 1.500 lao động còn lại thực hiện “1 cung đường – 2 địa điểm”. Chi phí ước tính lên đến 40 tỷ/tháng (Cổng thông tin điện tử Bộ Y tế, 2021). Tương tự các DN dệt may cũng cho rằng để sản xuất theo mô hình “3 tại chỗ”, chi phí DN phải bỏ ra cho người lao động tăng gấp 2-3 lần so với bình thường. Cụ thể, trong điều kiện bình thường, chi phí trung bình khoảng 8 triệu đồng/người/tháng, tuy nhiên khi thực hiện phương án sản xuất “3 tại chỗ” thì DN phải bỏ ra chi phí gần 20 triệu đồng/lao động/tháng (Nguyễn Hoà, 2021). Trong bối cảnh phải thu hẹp sản xuất, việc tăng thêm các chi chí cho các biện pháp phòng dịch như xét nghiệm, đảm bảo vệ sinh an toàn lao động khi thực hiện mô hình “3 tại chỗ”, “2 điểm đến 1 cung đường”, “luồng xanh”,... chính là gánh nặng đối với nhiều DN. Ngoài ra, DN còn phải chi các khoản hỗ trợ cho người lao động tạm thời nghỉ việc.

Chi phí logistic, vận chuyển tăng cao cũng là một trong những nguyên nhân khiến cho dòng tiền của DN Tp.HCM bị ảnh hưởng. Các DN có hoạt động xuất nhập khẩu thời gian qua đã chịu tác động không nhỏ từ chi phí vận chuyển trong hoạt động logistic. “Tình trạng thiếu nghiêm trọng container rỗng, giá thuê container tăng 5-10 lần, chi phí vận chuyển logistics tăng từ 2-4 lần, có thời điểm lên đến thậm chí gấp 7-8 lần so với thời điểm trước khi đại dịch Covid-19 bùng phát và chưa hạ nhiệt đang trở thành một trong những thách thức rất lớn với DN cả ở chiều xuất lẫn nhập khẩu” (VCCI, 2021, tr.23). Những yêu cầu về xét nghiệm, mũi tiêm vaccine cho người lao động cũng như sự không thống nhất trong kiểm soát dịch ở cửa ngõ các địa phương cũng đã khiến cho việc vận chuyển hàng hoá, nguyên vật liệu gặp nhiều khó khăn và chi phí gia tăng; từ đó ảnh hưởng đến quá trình sản xuất và tiêu thụ sản phẩm, dịch vụ của DN. Thậm chí, nhiều DN

phải hoãn đơn hàng, bị huỷ hay thậm chí phải bồi thường hợp đồng vì chi phí logistic tăng và chuỗi cung ứng nguyên vật liệu bị đứt gãy.

Nhiều DN tạm ngưng hoạt động nhưng vẫn phải chi trả tiền thuê mặt bằng, cửa hàng hay nhà xưởng. Do đó, dòng tiền của DN bị thiếu hụt nghiêm trọng. Nhiều DN cũng vì vậy mà không đảm bảo được việc trả lãi vay đúng hạn, rơi vào tình trạng nợ xấu, dẫn đến DN khó có thể tiếp cận các khoản vay mới để khôi phục tái sản xuất sau khi Thành phố “bình thường mới”.

Khó khăn về lao động

Trong bối cảnh DN phải thu hẹp hoặc ngưng hoạt động trong thời gian chống dịch, gần 30% lao động bị mất việc làm trong đó ngành da giày giảm rất sâu ở mức 62%; ngành dệt may giảm 42,6%; ngành dịch vụ lưu trú (khách sạn) giảm 37%; ngành dịch vụ ăn uống giảm 38% (Hiệp hội doanh nghiệp Tp.HCM, 2021). Điều này đã dẫn đến nhiều làn sóng lao động nhập cư trở về quê trong và sau thời gian giãn cách xã hội. Chính vì vậy, khi bước vào giai đoạn “bình thường mới”, các DN đã rất chật vật để tuyển dụng lao động phục hồi sản xuất - kinh doanh sau dịch bệnh, đặc biệt là đối với các ngành nghề yêu cầu lao động có tay nghề, chuyên môn nhất định như cơ khí, điện tử. Theo Trung tâm Dự báo nhu cầu nhân lực và Thông tin thị trường lao động Tp.HCM, nhu cầu lao động quý IV/2021 cần khoảng 43.654-56.869, tập trung ở các nhóm nghề như: Kinh doanh - Thương mại; Dịch vụ phục vụ cá nhân, Bảo vệ; Công nghệ thông tin; Cơ khí - Tự động hoá; Vận tải - Kho bãi - Dịch vụ cảng; Dịch vụ thông tin tư vấn - Chăm sóc khách hàng; Kỹ thuật công trình xây dựng; Dệt may - Giày da,... (Thái An, 2021). Theo Cục thống kê Tp.HCM (2021, tr.17-19), có đến 34,7% DN cho rằng không tuyển dụng được lao động theo yêu cầu đã ảnh hưởng đến tình hình sản xuất, kinh doanh của họ. Cụ thể là 31,1% DN đánh giá số lượng lao động của họ ở quý IV/2021 đã giảm hơn so với

quý III/2021 và 24,3% DN dự đoán quy mô lao động quý I/2022 cũng sẽ tiếp tục giảm.

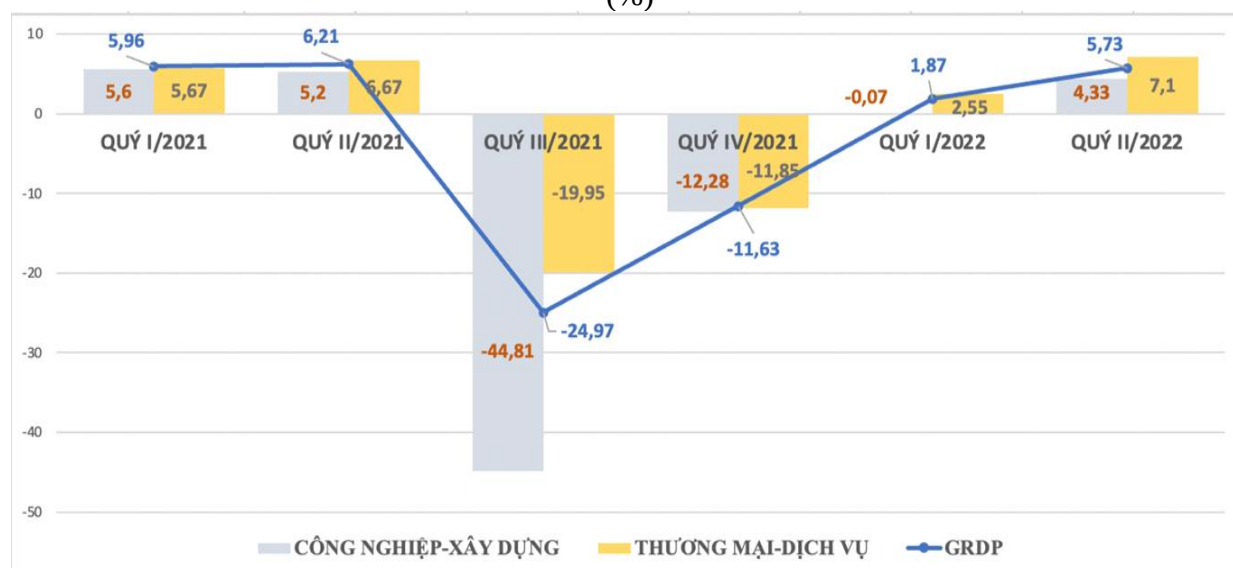
Vấn đề thiếu lao động trong quý IV năm 2021 lại càng trở nên nan giải khi điều kiện lao động quay lại làm việc phải đảm bảo tiêm ngừa vaccine, hay đã từng nhiễm Covid cùng với điều kiện đi lại giữa các địa phương vẫn còn khó khăn, đã khiến cho các DN phải loay hoay tìm kiếm lao động để trở lại tái sản xuất và hoạt động kinh doanh. Các DN FDI còn gặp khó khăn với vấn đề nhập cảnh và việc gia hạn hoặc cấp giấy phép lao động cho chuyên gia nước

ngoài. Nhiều DN đã đầu tư máy móc, nhưng lại không có chuyên gia để vận hành hoặc sửa chữa, khiến việc sản xuất bị đình trệ.

2. Tình hình phục hồi của các doanh nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh sau giai đoạn “Bình thường mới”

Từ giai đoạn “bình thường mới” ở cuối năm 2021, kinh tế Tp.HCM dần khởi sắc với sự quay lại hoạt động ngày càng nhiều của DN. Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội tháng 6 và 6 tháng đầu năm 2022 cho thấy như sau:

BIỂU ĐỒ 1. TÌNH HÌNH KINH TẾ TP.HCM TỪ NĂM 2021 ĐẾN 6 THÁNG ĐẦU NĂM 2022 (%)

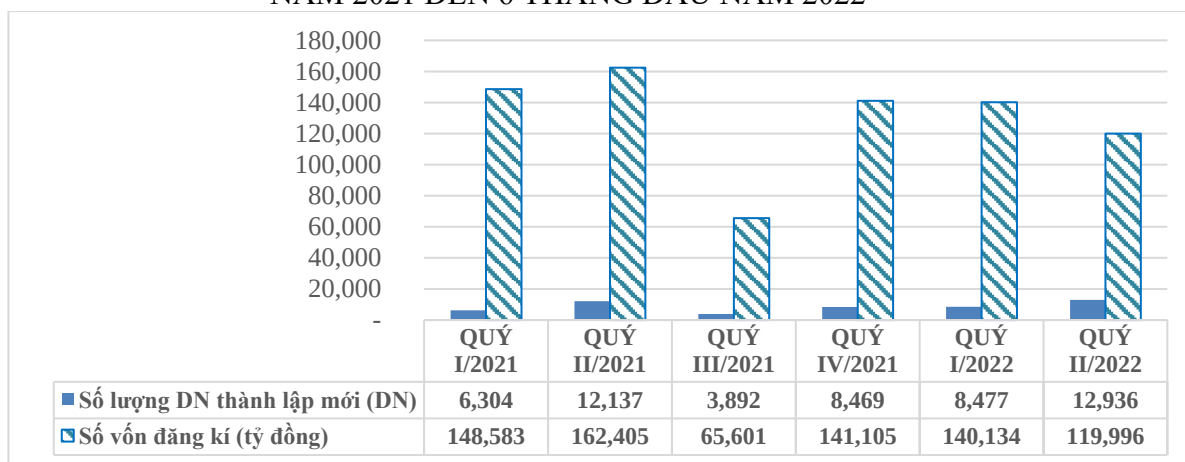

Nguồn: Cục Thống kê Tp.HCM, 2022.

Các chỉ số trong biểu đồ trên cho thấy GRDP của Thành phố đã bắt đầu tăng trưởng dương từ quý I/2022 đến quý II/2022 đã đạt 5,73% gần bằng quý I/2021 (5,96%). Cả 2 ngành công nghiệp-xây dựng và thương mại-dịch vụ đều có sự hồi phục mạnh mẽ, đặc biệt ngành thương mại-dịch vụ còn đạt mức tăng trưởng cao hơn quý I/2021 (+1,43 điểm %). Điều này phản ánh đúng xu hướng phục hồi và khả năng phục hồi của lĩnh vực chịu ảnh hưởng trực tiếp nhất từ dịch bệnh.

Tính đến thời điểm 15/6/2022, số DN thành lập mới đạt 21.413, tăng 13,4% so với cùng kỳ năm ngoái. Theo số liệu thống kê, từ năm 2021 cho đến nay thì quý II/2022 có số lượng DN thành lập mới cao nhất, tuy nhiên số lượng vốn đăng ký vẫn thấp hơn so với cùng kỳ. Mặc dù vậy, so với đỉnh dịch quý III/2021, thì số lượng DN đăng ký mới đã tăng hơn gấp 3 lần, cho thấy DN đang dần quay lại thị trường và nền kinh tế đang từng bước phục hồi.

BIỂU ĐỒ 2. TÌNH HÌNH ĐĂNG KÝ THÀNH LẬP DOANH NGHIỆP CỦA TP. HCM TỪ NĂM 2021 ĐẾN 6 THÁNG ĐẦU NĂM 2022

Nguồn: Tổng hợp từ các Báo cáo kinh tế - xã hội TP.HCM 2021, 2022.

Dấu hiệu tích cực của sự quay lại hoạt động sản xuất kinh doanh sau giai đoạn “bình thường mới” của DN còn được thể hiện qua sự tăng trưởng tín dụng trên địa bàn Thành phố. Theo Ngân hàng Nhà nước Việt Nam chi nhánh TP.HCM, trong 6 tháng đầu năm 2022, tăng trưởng tín dụng của các ngân hàng, tổ chức tín dụng trên địa bàn ước đạt 9,3% so với cuối năm 2021. Đây là mức tăng trưởng cao nhất trong nhiều năm trở lại đây. Dòng tín dụng này phần lớn đã chảy vào sản xuất, kinh doanh. Tại Ngân hàng thương mại cổ phần Ngoại thương Việt Nam (Vietcombank), nếu tính lũy kế tới năm tháng đầu năm 2022, tăng trưởng tín dụng đạt hơn 9%. Ngân hàng thương mại cổ phần Đầu tư và Phát triển Việt Nam (BIDV) tăng trưởng cho vay 4,7%; Ngân hàng thương mại cổ phần Công thương Việt Nam (VietinBank) cũng tăng trưởng tín dụng tới 8,7%,... (Phương Vy, 2022).

Hiện nay, cuộc sống của người dân gần như đã trở lại bình thường. Thị trường trong và ngoài nước được khôi phục sẽ là cơ hội lớn để DN mạnh dạn đầu tư sản xuất. Kết quả điều tra xu hướng kinh doanh của Cục Thống kê TP.HCM (6/2022) cho thấy 71,1% số DN ngành công nghiệp chế biến, chế tạo trên địa bàn Thành phố đánh giá hoạt động sản xuất

kinh doanh quý II/2022 so với quý I/2022 đã được cải thiện và 77,7 % số đó dự báo tình hình trong thời gian tới sẽ ổn định và tốt. Không chỉ các DN trong sản xuất hồi phục và lạc quan mà trong lĩnh vực bán lẻ và dịch vụ tiêu dùng cũng có những bước phát triển tích cực. Nếu trong quý I/2022, tổng mức bán lẻ và doanh thu dịch vụ vẫn còn giảm so với cùng kỳ năm trước với mức giảm chung là 4,2% thì đến quý II/2022 lĩnh vực này đã có sự tăng trưởng vượt bậc. Ước tính đến quý II/2022, tổng mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ tiêu dùng của Thành phố đạt 556.488 tỷ đồng, tăng 6,2% so với cùng kỳ. Trong đó, tăng cao nhất là doanh thu hoạt động lưu hành với mức 41,5%; dịch vụ lưu trú ăn uống tăng 18,1%; bán lẻ tăng 11,9,7%.

Mặc dù , đã có những tín hiệu khả quan về nhu cầu thị trường, giao thương, kết nối chuỗi cung ứng,... nhưng vẫn có đến 28,9% DN được hỏi cho rằng họ gặp khó khăn hơn so với quý I/2022 và 22,4% DN không lạc quan về tình hình kinh doanh trong thời gian tới (Cục Thống kê TP.HCM, 6/2022). Điều này cho thấy, các DN vẫn còn phải đối mặt với nhiều khó khăn trong phục hồi sản xuất kinh doanh, chủ yếu là các vấn đề sau:

Vấn đề lao động: Do ảnh hưởng từ cuộc hồi hương với quy mô lớn của lao động nhập cư trong đợt dịch 2021 nên DN Thành phố vẫn luôn “khát” lao động. Mặc dù hiện nay, lao động ở các tỉnh đã quay lại Thành phố để làm việc nhưng nhiều DN vẫn gặp khó khăn trong tuyển dụng lao động. Số lượng lao động làm việc tại các DN ngành công nghiệp chế biến, chế tạo trong tháng 6 tăng 1,4% so với tháng trước nhưng vẫn giảm 4,0% so với cùng kỳ. Tính chung 6 tháng đầu năm 2022, chỉ số lao động giảm 7,2% so với cùng kỳ (Cục Thống kê Tp.HCM, 2022). Con số này đã phần nào cho thấy các DN hiện nay vẫn chưa tuyển đủ số lượng lao động cho nhu cầu của mình. Hiệp hội DN Tp.HCM, cho biết “nhiều DN đang đứng ngồi không yên vì tuyển liên tục vẫn không đủ lao động, đặc biệt lĩnh vực sử dụng nhiều nhân lực như may mặc, giày da và các công việc dịch vụ như kho bãi, giao nhận, xuất nhập khẩu, kinh doanh.” (Nguyễn Trí, 2022). Mặc dù, nhiều DN cũng đã thực hiện chính sách tăng lương, phúc lợi cho người lao động, nhưng nguồn cung hạn chế khiến họ rất khó khăn trong tuyển dụng. Thiếu lao động khiến DN không thể tăng năng suất, mở rộng quy mô hay nhận thêm đơn hàng mới, đặc biệt là các DN xuất khẩu; từ đó cản trở sự phục hồi và phát triển của DN trong tương lai.

Vấn đề tiếp cận các gói hỗ trợ: Đa phần các DN đều cạn kiệt nguồn lực sau đợt dịch Covid-19 lần thứ 4, vì vậy tiếp cận vốn vay là nhu cầu bức thiết của DN trong giai đoạn tái sản xuất kinh doanh để khôi phục lại các chuỗi cung ứng đã bị đứt gãy, đào tạo, tuyển dụng lại lao động mới, sửa sang lại nhà xưởng, đổi mới máy móc thiết bị sản xuất,...

Nhu cầu tín dụng của DN tăng mạnh nhưng để tiếp cận nguồn vốn rất khó khăn. Thông qua Nghị quyết 43 của Quốc hội và Nghị quyết 11 của Chính phủ, Tp. HCM đã nỗ lực thực hiện các chính sách, chương trình hỗ trợ cho DN tái sản xuất kinh doanh như: Chương trình phục

hồi và phát triển kinh tế-xã hội Thành phố giai đoạn 2022-2025; triển khai gói hỗ trợ lãi suất 2% từ ngân hàng; chương trình kết nối ngân hàng và DN... Tuy nhiên, việc ban hành chính sách hỗ trợ là chưa đủ, quan trọng là thời gian và số lượng DN thụ hưởng được các chính sách này. Tính đến tháng 4/2022, Thành phố chỉ mới giải ngân được 40.000 tỷ đồng trong 424.000 tỷ đồng là gói tín dụng hỗ trợ cho chương trình kết nối ngân hàng – doanh nghiệp trong năm 2022, cho thấy các DN tiếp cận được nguồn tín dụng hỗ trợ này còn rất khiêm tốn (Thanh Nhân, 2022). Nguyên nhân chủ yếu là do các DN đã cạn kiệt nguồn lực, không còn khả năng thế chấp, đáp ứng điều kiện cho vay, đồng thời các thủ tục hành chính vẫn còn nhiều bất cập. Vì vậy, chỉ khi nào tháo gỡ được các “điểm nghẽn” này thì nền kinh tế và DN mới hấp thụ được vốn để phục hồi và bứt phá.

Vấn đề áp lực giá đầu vào: Trong bối cảnh dịch bệnh đang được kiểm soát, nhu cầu của thị trường trong và ngoài nước đang ngày càng tăng là tín hiệu tích cực để các DN có thể phục hồi sản xuất kinh doanh. Tuy nhiên, do giá nhiên liệu và hàng hóa nhập khẩu tiếp tục tăng lên nên đã gây áp lực không nhỏ về chi phí sản xuất cho các DN. Xăng dầu tăng giá bên cạnh việc tác động trực tiếp đến chi phí nhiên liệu, chi phí vận chuyển, các chế phẩm dầu mỡ phục vụ sản xuất,... còn tác động gián tiếp đến chi phí nguyên vật liệu do nhà cung cấp điều chỉnh giá bán, cũng như chi phí lao động và giá sinh hoạt leo thang. Điều này khiến cho DN không thể ổn định tình hình và chi phí sản xuất. Trong bối cảnh cạn kiệt nguồn lực do dịch Covid-19 vẫn đang ảnh hưởng đến hoạt động sản xuất, kinh doanh của DN thì giá xăng dầu và nguyên vật liệu gia tăng là một áp lực không nhỏ đối với DN trong giai đoạn hiện nay.

Kết luận và kiến nghị

Nhìn chung, sau giai đoạn “bình thường mới” nhu cầu thị trường đang dần hồi phục, các

hoạt động giao thương trong và ngoài nước đang được nối lại đã giúp các DN từng bước phục hồi và đạt được những kết quả khả quan. Mặc dù vậy, tình hình sản xuất kinh doanh của các DN chưa ổn định, DN vẫn đang gặp những khó khăn về vốn, lao động và chi phí sản xuất tăng cao. Điều này đòi hỏi Chính phủ và Thành phố cần thực thi những chính sách và hoạt động hỗ trợ hiệu quả:

Cần xem xét lại các điều kiện phù hợp với tình hình thực tế và đơn giản hoá quy trình thủ tục để DN dễ dàng tiếp cận các chính sách hỗ trợ, đặc biệt là các chính sách tín dụng. Các chính sách hỗ trợ DN không thể thực hiện “đồng đều”, dàn trải. Cần chú trọng hỗ trợ vốn cho các DN thuộc các ngành kinh tế đóng góp phần lớn cho GRDP của Thành phố, bao gồm 4 ngành công nghiệp trọng điểm, 3 ngành công nghiệp truyền thống và 9 ngành dịch vụ trọng yếu. Tập trung hỗ trợ cho DN sử dụng nhiều lao động và ít khả năng huy động được vốn trên thị trường tài chính. Chính sách hỗ trợ nên căn cứ vào ngành nghề, quy mô, tỷ lệ lao động được duy trì, kế hoạch sản xuất kinh doanh,... để có những mức hỗ trợ phù hợp. Khi DN lớn được hỗ trợ, hoạt động ổn định sẽ kéo theo các DN nhỏ và vừa là các DN vệ tinh.

Tính đến 6 tháng đầu năm 2022, giải ngân đầu tư công của Tp.HCM chỉ mới đạt được 17% tổng kế hoạch vốn giao, từ đó ảnh hưởng không nhỏ đến việc kích cầu khôi phục kinh tế (Trọng Tín, 2022). Vì vậy, cần có hành động quyết liệt và đột phá của chính quyền Thành phố trong việc tháo gỡ những điểm nghẽn, đẩy mạnh giải ngân vốn đầu tư công để xây dựng và hoàn thiện kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội, kích cầu tiêu dùng nhằm mở rộng thị trường, thúc đẩy hoạt động sản xuất kinh doanh của DN.

Ủy ban Thường vụ Quốc hội đã ban hành Nghị quyết số 17 ngày 23/3/2022 cho phép DN được sử dụng người lao động làm thêm tối đa 300 giờ/năm, có thể làm thêm trên 40 giờ nhưng

không quá 60 giờ/tháng nhưng chỉ thực hiện đến hết năm 2022. Trong bối cảnh nguồn lực lao động vẫn chưa phục hồi, cần xem xét tăng thêm giờ làm hoặc gia hạn thêm thời gian thực hiện đối với các DN đang khan hiếm lao động nhưng cần tăng năng suất để đáp ứng cho kế hoạch sản xuất lâu dài.

Thực hiện việc ổn định lãi suất và bình ổn giá xăng dầu, nguyên vật liệu nhập khẩu bằng các công cụ thuế, quỹ bình ổn,... nhằm góp phần kìm giữ lạm phát; từ đó, hỗ trợ DN giảm bớt áp lực chi phí, bảo toàn được giá trị tài sản, vượt qua khó khăn hiện nay để phục hồi và tăng trưởng trong thời gian tới. Đồng thời, Nhà nước xem xét gia hạn các chính sách ưu đãi thuế, không tăng thuế. Bởi việc tăng thuế sẽ được DN cộng vào giá bán hàng hóa và đối tượng chịu thiệt hại, phải trả thuế và phí, lệ phí là người tiêu dùng cuối cùng. Điều này đi ngược với chủ trương kích cầu tiêu dùng, phục hồi kinh tế của Quốc hội và Chính phủ.

Đề xuất Thành phố tiếp tục kết nối, liên kết tổ chức nhiều chương trình liên kết vùng với các tỉnh, thành để giúp DN mở rộng cung ứng và vùng nguyên liệu đầu vào. Song song với đó Thành phố cần khơi thông chương trình xúc tiến thương mại đến các nước trong bối cảnh nhu cầu nhập khẩu của thị trường quốc tế hiện nay đang tăng cao. Sở Công thương kết hợp với Sở Ngoại vụ cần có nhiều giải pháp huy động cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài tiêu thụ, tham gia giới thiệu sản phẩm và phát triển các kênh phân phối, xuất khẩu hàng Việt Nam.

Đồng thời, chính quyền Thành phố cần phải đẩy mạnh tuyên truyền, hướng dẫn và thực hiện các chính sách hỗ trợ các DN chuyển đổi số, mở rộng kênh phân phối thông qua đưa các sản phẩm thương mại điện tử quốc tế như Amazon, Alibaba,... để tiết kiệm chi phí và mở rộng thị trường tiêu thụ.

Có thể nói, khôi phục hoạt động sản xuất, kinh doanh của DN sau giai đoạn “bình thường mới” đang là một nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của Tp.HCM nói riêng và cả nước nói chung. Để thực hiện thành công điều này, ngoài sự nỗ lực và chủ động của DN còn cần các chính sách

hỗ trợ hiệu quả của chính quyền. Có như vậy, DN mới có thể nhanh chóng phục hồi từ đó ra tạo việc làm, giảm bớt gánh nặng an sinh xã hội góp phần phát triển kinh tế - xã hội của Thành phố trong giai đoạn hiện nay và tương lai.

Tài liệu tham khảo

1. Cổng thông tin điện tử Bộ Y tế (2021). *TP. Hồ Chí Minh: Doanh nghiệp vừa duy trì sản xuất vừa phòng, chống dịch*. Truy cập ngày 10/10/2021 tại https://moh.gov.vn/hoat-dong-cua-dia-phuong/asset_publisher/gHbla8vOQDuS/content/tp-ho-chi-minh-doanh-nghiep-vua-duy-tri-san-xuat-vua-phong-chong-dich.
2. Cục thống kê TP.HCM (2021). *Báo cáo tình hình kinh tế-xã hội quý IV và năm 2021*. Truy cập ngày 10/7/2021 tại http://www.pso.hochiminhcity.gov.vn/c/document_library/get_file?uuid=adb2e038-7bfb-46da-a5b8-a88f0eda7ce9&groupId=18.
3. Cục Thống kê TP.HCM (2022). *Báo cáo tình hình kinh tế tháng 6 và 6 tháng đầu năm 2022*, Truy cập ngày 10/7/2022 tại http://www.pso.hochiminhcity.gov.vn/c/document_library/get_file?uuid=37070a77-5628-4ede-9245-7cb36ad6bff8&groupId=18.
4. Hiệp hội doanh nghiệp TP.HCM (2021). *Báo cáo tổng hợp: Đánh giá tác động của dịch bệnh Covid-19 đối với doanh nghiệp và đánh giá tình hình thực hiện các gói chính sách hỗ trợ đối với doanh nghiệp và người lao động*.
5. Nguyễn Hòa (2021). “3 tại chỗ” hay “1 cung đường, 2 điểm đến”: Không phải phương án lâu dài. Truy cập ngày 10/7/2022 tại <http://www.ven.org.vn/3-tai-cho-hay-1-cung-duong-2-diem-den-khong-phai-phuong-an-lau-dai-45654.html>.
6. Nguyễn Trí (2022). *Doanh nghiệp khốn đốn vì thiếu lao động*, Truy cập ngày 14/7/2022 tại Tuổi trẻ online, <https://tuoitre.vn/doanh-nghiep-khon-don-vi-thieu-lao-dong-20220708081033086.htm>.
7. Phương Vy (2022). *Tín dụng tăng trưởng thúc đẩy phục hồi kinh tế*, Truy cập ngày 14/7/2022 tại Báo Nhân dân <https://nhandan.vn/tin-dung-tang-truong-thuc-day-phuc-hoi-kinh-te-post703877.html>.
8. Thái An (2021.) *Tạo điều kiện thuận lợi nhất để người lao động trở lại làm việc*. Truy cập ngày 10/7/2022 tại <https://baodansinh.vn/tao-dieu-kien-thuan-loi-nhat-de-nguoi-lao-dong-tro-lai-lam-viec-20211001203838.htm>.
9. Thanh Nhân (2022). *Thành phố Hồ Chí Minh hỗ trợ mạnh mẽ doanh nghiệp bứt phá*, Báo Người lao động. Truy cập ngày 14/7/2022 tại <https://nld.com.vn/kinh-te/tp-hcm-ho-tro-manh-de-doanh-nghiep-but-pha-20220508220922883.htm>.
10. Trần Du Lịch (2022). *Kinh tế TP.HCM: Phục hồi tăng trưởng hướng đến mục tiêu phát triển bền vững*. Báo điện tử Chính phủ. Truy cập ngày 10/7/2022 tại <https://baochinhphu.vn/kinh-te-tphcm-phuc-hoi-tang-truong-huong-den-muc-tieu-phat-trien-ben-vung-102220503213845983.htm>.
11. Trọng Tín (2022). *Sáu tháng đầu năm, Tp.HCM chỉ giải ngân được 17% vốn đầu tư công*. Truy cập ngày 14/7/2022 tại Báo Đầu tư online <https://baodautu.vn/sau-thang-dau-nam-tphcm-chi-giai-ngan-duoc-17-von-dau-tu-cong-d168615.html>.
12. Ủy ban nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh (2022). *Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội TP.HCM năm 2021, nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm năm 2022*. Truy cập ngày 10/7/2022 tại http://www.dpi.hochiminhcity.gov.vn/HoatDongAnh/PhongTongHop_BaoCao/BC%20KTXH%202021.pdf.

13. VCCI (2021). *Báo cáo kết quả khảo sát doanh nghiệp về những ảnh hưởng của dịch Covid-19 đến các vấn đề lao động và việc làm tại doanh nghiệp*. Hà Nội: VCCI.
14. VCCI (2021). *Báo cáo tình hình và kiến nghị của cộng đồng doanh nghiệp*. Hà Nội: VCCI.

Thông tin tác giả:

1. Phan Tuấn Anh, ThS.

- Đơn vị công tác: Trung Tâm Kinh tế học, Viện
Khoa học xã hội vùng Nam Bộ.

- Địa chỉ email: panjunying1984@gmail.com

Ngày nhận bài: 4/4/2022

Ngày nhận bản sửa: 15/6/2022

Ngày duyệt đăng: 2/7/2022